

PhDr. Simona Binková, CSc.
Středisko ibero-amerických studií FFUK

Posudek oponenta diplomové práce

Ing. Martina Jonáková, *Český exil v Mexiku během druhé světové války*, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Středisko ibero-amerických studií, Praha 2014, ved. práce prof. PhDr. Josef Opatrný, CSc., 117 str. + mapová a obrazová příloha na str. 118-133.

Kolegyně Martina Jonáková ve své diplomové práci navazuje na svůj studijní pobyt v Mexiku, který mimo jiné využila k pátrání po pamětnících a potomcích českého předválečného a válečného exilu. Svou práci pojala značně obsáhle a podrobně, zvláště v prvních dvou kapitolách. V kap.1 – “Vlivy na emigraci před a na začátku druhé světové války” (str. 7-32) rozebírá široce okolnosti vedoucí k Hitlerově vzestupu, mnichovské události i situaci v Latinské Americe od světové hospodářské krize po 2. sv. válku. Sem autorka situuje i politické události v Mexiku od konce mexické revoluce. Kap. 2 – “Český antifašistický exil v Mexiku” (str. 32-86) je kromě celkového kontextu zasvěcena životopisným medailonkům tří významných česko-německých antifašistů židovského původu přijatých mexickou vládou do politického azylu. Autorka jako by si zde předsevzala vytvořit vyčerpávající životopisy E. E. Kische, O. Katze a L. Reinerové se všemi dostupnými detaily. Výsledek postavený na důkladné heuristice je úctyhodný (a také čtenářsky atraktivní), ale rozhodně nebyl cílem předkládané práce – stačil by totiž na samostatné téma.

Následující pasáže už pak vykazují jistou vyčerpanost – jak rozsahovou, tak obsahovou (osobnosti Vlastimila Kybala, jehož výjimečná diplomatická aktivita v Mexiku se uzavírá právě okupací, je věnována jediná strana, přitom Národní archiv v Praze vlastní nejen jeho pozůstalost z doby před odjezdem do Mexika, ale z nedávné doby i dar rodiny z jeho dalšího působení, včetně pamětí, jejichž první díl už vyšel - Jaroslav Hrdlička a Jan Blahoslav Lášek, eds. [Chomutov]: L. Marek, 2012, očekávala bych alespoň odkaz. Když už ne Jonákové, tak někomu z jejích následovníků poslouží i paměti sepsané Kybalovou mexickou manželkou Anou Saenz).

Přínosem je určitě zmapování institucí založených v Mexiku, určených k propagaci vzájemných česko(slovensko)- mexických vztahů – historických, kulturních a ekonomických (str. 87 a 94-98) a oddíl věnovaný exulantům, kteří se v Mexiku usadili natrvalo a (někteří) po r. 1989 navázali na činnost krajanského hnutí z doby meziválečné a válečné (str. 99-110). Diplomantka zde uplatnila vlastní výzkum vedený formou rozhovorů s žijícími pamětníky a jejich potomky. Mapuje osudy rodiny Šternových, otce-lékaře Oscara Lea a jeho dětí Miroslavy (v Mexiku známé herečky) a Iva, propagátora skautingu, dále manželů Reichových (škodoväckého inženýra židovského původu a katoličky a jejich dětí). Ale přesně tam, kde se otevřely možnosti hlubšího proniknutí do této méně známé nebo doposud neznámé kapitoly mexického exilu, práce končí. Je možná nespravedlivé vytýkat Jonákové disproporčnost obou částí – kompilační a badatelské, ale je příliš výrazná.

Z hlediska formálních náležitostí: citace jsou poctivě dokladované, snad jen zbytečně opakované v plném znění. Použitá literatura obsahuje četné prameny (týká se především vydaných překladů děl československých levicových antifašistických exulantů, jejichž zpracování tvoří značnou část práce Jonákové, plus Benešovy paměti a dobové články – asi by měly být řazeny raději abecedně dle autora než chronologicky, Čurda je tak řazen minimálně 3x), ale většina prací v sekci Průvodce a sborníky podle mne mezi prameny nepatří. Naopak bych mezi ně zařadila Kroniku krajanského spolku TGM a Archiv zastupitelského úřadu, figurující rozpačitě na konci soupisu (117). Užitečné by bylo i zohlednění již existujících kvalifikačních prací (např. Lucie Černošlávková, *Proměny česko-mexických vztahů po roce 1918*, FF UK, Praha 2014, nebo Magdaléna Trojanová, *Časopis "El Checoslovaco en México" v letech 1942 – 1945*, FSV UK Praha, 2011), zmíněných Kybalových pamětí nebo odkazy na španělsky psané studie pro čtenáře nevládnoucí češtinou, ať už překlady nebo původní práce (Barteček, Novotný – Šouša) publikované v ročence Ibero-Americana Pragensia a jejích Supplementech.

Až na dílčí jazykové a formulační výhrady (interpunkce ovlivněná “masívně” španělštinou, l-ová příčestí, některé příliš hovorové obraty a jazykové “šotky”: Santos místo tantos – 71, překlep 1942 x 1492 – 36, pozn. 116; text deformovaný až k nesrozumitelnosti – 40, pozn. 129; železem x žezlem - 58; nejasné formulace: bylo obtížnější zaměstnat lidi produktivního věku než jiné? - 19; dětství bych nepočítala do 20 let – 73; uspěchaný závěr), je jazyková stránka zvládnutá.

Autorka předkládá práci pilnou, částečně založenou na vlastním výzkumu, solidně doloženou, bez zásadních nedostatků. Splňuje podmínky kladené na kvalifikační magisterskou práci a bez váhání ji doporučuji k obhajobě s návrhem hodnocení mezi výborně a velmi dobře.

V Praze 7.9.2014